

Po stopách černé bohyně

OBSAH

1. Podivný příběh madony z Atlantidy
2. Královny krásy doby kamenné
3. Tlustá kněžka z časů velkých kamenů
4. Mystika hadí ženy
5. Kříž života
6. Bohyně a vědmy
7. Vládkyně temnot
8. Sluncem oděná
9. Místa svatá i prokletá
10. Zázraky, zjevení a proroctví

Malý slovník

Literatura

1.

Podivný příběh madony z Atlantidy

„Měli ve zvyku vytvářet z velkého množství balvanů stavby podobné pyramidám, tak vysoké, jak jen jim použitý kámen dovozoval. V určitých dnech se kolem nich shromažďovali, aby zpívali a tančili.“

JUAN DE ABREN GALINDO

O PŮVODNÍCH OBYVATELÍCH KANÁRSKÝCH OSTROVŮ, 1632

Tady se možná kdysi dávno nad vlnami oceánu tyčily sopečné hory Atlantidy – alespoň podle těch badatelů, kteří věří, že Kanárské ostrovy jsou jejím zbytkem. Vlny stejného oceánu dnes narážejí do betonového nábreží lemujičího náměstí Patrona de Canarias, které je centrem malebného městečka Candelaria na východním pobřeží ostrova Tenerife. Ze dvou stran jeho plochu ohraničují venkovní kavárničky plné turistů, z třetí strany se tyčí řada monumentálních soch náčelníků domorodých kmenů, které kdysi Tenerife obývaly. Právě v nich někteří atlantologové vidí potomky obyvatel bájně pevniny a nedaleko odtud pro to nacházejí silnou indicii: podivné pyramidy, o jejichž původu a stáří vědci stále vedou spory. Zvláštní shodou okolností ale je Candelaria spojená s ještě jednou záhadou zdánlivě o pěkných pár století mladší – ale kdo ví...

Největší tajemství ukrývá čtvrtá strana náměstí, kde se k nebi vypínají tři věže barokní katedrály Panny Marie Candelárské, plným jménem Basílica y Real Santuario Mariano de Nuestra Señora de la Candelaria. Vznikla na památku podivné události spojené s divotvornou soškou černé La Virgen Y

Candelaria, po česku Panny Marie Candelárské, jejíž je katedrála svatyní. Nejde při tom o žádný z těch poněkud inflačních zázraků, které bývají připisovány zpodobněním Boží matky na poutních místech celého katolického světa. Tahle Panenka Maria, když se k ní pěkně pomodlíte, sice samozřejmě také umí takové ty zázraky, jako je uzdravování nevyléčitelných, spasení před loupežníky, záchranu, když vypadnete z okna, zřítí se na vás dům nebo se vám splaší koně, případně vás vytáhne z vody, když se topíte, ale její kult se odtud rozšířil po celé Latinské Americe z jiných důvodů. Neobyčejný příběh černé La Virgen Y Candelaria se šířitelům víry jistě líbil hlavně proto, že Panna Maria je podle něj při jejich misionářském snažení jaksi předešla a sama přišla mezi domorodce ještě dřív, než se to podařilo evropským lodím. Ve skutečnosti ale nejspíš přesahuje rámec křesťanské víry a míří k tajemstvím ještě hlubším. Panna Maria Candelárská možná představuje nejpádňější indicii naznačující přímé spojení mezi mariánským kultem v křesťanství a pravěkými kulty ženských božstev, které můžeme vystopovat až do doby kamenné. Anebo možná i k oné Atlantidě. Což je možná také důvod, proč nakonec musela zmizet a znovu se objevit v úplně jiné podobě.

Co může mít společného barokní soška s legendární ztracenou pevninou?

Případů zázračných zjevení Panny Marie a míst, kde je uctívána prostřednictvím jejích soch, je hodně – od Polska přes Lurdy a Fatimu až po Jižní Ameriku a Filipíny.

Některá jsou slavná a oficiálně uznaná církevními autoritami, kromě toho ale byla zaznamenána nespočetná další vidění jaksi soukromého charakteru (s mnohými z nich se v této knize seznámíme). Pannu Marii Candelárskou, která je dnes oficiální patronkou Kanárských ostrovů, věřící považují za jednu z nich – a není se jim co divit, protože se od jiných zdánlivě neodlišuje. Na její sošce vystavené v katedrále města Candelaria na Tenerife na první pohled není nic zvláštního: honosně oblečená panenka s tmavou tváří a s Ježíškem v náručí, taková, jaké najdeme i na jiných místech.

Když se ale podíváme pozorněji, spatříme pár nápadných odlišností. Nejdříve si asi všimneme svíce, kterou drží v ruce, protože to není atribut pro Boží matku v církevním umění typický. Nepřehlédnutelný je také podivný srpkovitý útvar, nad nímž stojí. Především ale představuje velkou záhadu její příběh – o to větší, že podle všeho má jakési pravdivé jádro ukrývající velké tajemství.

Zázrak na břehu moře

Když na konci 15. století mořeplavci nejkatoličtějšího veličenstva španělského krále Ferdinanda III. objevili ostrov Tenerife, nevěřili svým očím. Původní obyvatelé, kteří si říkali Guančové, sice žili na úrovni doby kamenné a vzývali „barbarské“ přírodní kultu, ale v jedné z lávových jeskyň na jihovýchodě ostrova uctívali sochu Panny Marie, matky Ježíše Krista, tedy osoby stojící v hitparádě svatých na jedné z nejvyšších příček.

Kde se vzala mezi divokými domorodci žijícími na úrovni doby kamenné?

Španělským kronikářům tenerifští Guančové řekli, že černá socha držící v náručí dítě se objevila za velmi zvláštních okolností. Jednoho dne pásli dva muži své kozy nedaleko místa u pobřeží v domorodém jazyce nazvaného Achbinico – svůj význam v téhle historii může mít i to, že překlad zní „Místo stříhání (hospodářských zvířat) a dojení“, což je sice možné brát doslova, ale stejně dobře to může souviset s nějakým pasteveckým kultem plodnosti. Najednou se zvířata začala plašit a domorodci na skalisku nad ústím rokle spatřili světelný ovál, v němž stála ženská postava s dítětem v náručí. Měla cizokrajný šat, byla nezvykle malá a upřeně prý oba muže pozorovala.

Kruh světla jistě potěší ufology a další přátele teorií o mimozemských kontaktech v minulosti lidstva – a ještě uvidíme, že mnohá zjevení Panny Marie tak opravdu bývají vykládána. Místní svědkové „blízkého setkání třetího druhu“ ale zřejmě měli poněkud přizemnější starosti: domorodá etiketa zakazovala mužům mluvit se ženami mimo osady, jenže oni tamtudy potřebovali hnát své stádo, a tak této osobě dávali posuňky najevo, aby se vzdálila. Podivná bytost se k tomu ovšem nějak neměla, což poněkud sexistické domorodce rozzlobilo natolik, že na ni zaútočili. Asi to neměli dělat, protože jednomu v té chvíli zchromla ruka, zatímco druhého poranil jeho vlastní kamenný nůž. A žena stála na skále dál.

Pastýře opustila odvaha a utekli incident oznámit svému menceyovi (náčelníkovi) jménem Acaymo, který sídlil v posvátné osadě Chinguaro. I to stojí za povšimnutí, protože Chingurao je dnešní Güimaru, tedy lokalita, kde se nacházejí pyramidy, o nichž jsme se zmínili o pár odstavců výš. Na tom by pořád ještě nebylo nic divného, protože kde jsou pyramidy, je i dobré místo

pro posvátné sídlo, aniž by vyznavači kultu nutně museli být potomky jejich stavitelů. Jenže pyramidy byly rozpoznány až ve 20. století a nezanedbatelná část akademických archeologů dodnes tvrdí, že ve skutečnosti jde jen o hromady z kamení sesbíraného zemědělci na polích. Naproti tomu stará španělská zpráva o objevení La Virgen Y Candelaria naznačuje, že lokalita byla posvátná od pradávna – a zřejmě k tomu byl nějaký důvod, jímž patrně byly právě ony pyramidy, na něž tolik vědců stále nevěří. Není dokonce těžké si představit, že zjevení s kultovním místem a obřady, které se na něm provozovaly, nějak souviselo.

Vratme se ale k vyděšeným pastevcům a jejich náčelníkovi. Ten rozhodl, že sochu s temnou tvář odnesou do lávové jeskyně na pobřeží, kde se zjevila, tedy v tehdejší Achbinico (současná Candelaria). Domorodci ji tam pak uctívali pod jménem Chaxiraxi, což znamená „matka vládců země i nebes“. To se může hodit i na Pannu Marii – ale také nemusí. Nicméně katolíci Španělska si to tak ochotně vysvětlili. Ani je moc nezaskočilo, že ji našli tak daleko od hranic tehdejšího křesťanského světa – přijali to jen jako další důkaz její zázračné moci. „Jako lidé ušlechtilého srdce věřili, že se jedná o vyšší bytost,“ napsal o kanárských domorodcích španělský kronikář.

Církevní otcové si to vyložili po svém. Už 2. února 1497 udělali z guančské jeskyně kostel svatého Blažeje (San Blas) a černou bohyni přejmenovali na Nuestra Señora de la Candelaria, protože v ruce držela svíci – a po ní pak dostalo jméno i městečko na pobřeží. V roce 1526 ji přenesli z jeskyně kaple do nového kostela v Candelarii. Společný objekt uctívání ovšem Španělům ani v nejmenším nepřekážel při vedení války proti jejím původním ctitelům. Ta nakonec vedla k úplnému vyhubení Guančů.

Původní kostel v Candelarii roku 1789 vyhořel a černá Panna Maria se vrátila do jeskyně kaple San Blas. Jako každá správná zázračná socha i ona při tom odvracela pohromy všeho druhu, sama však jedné nakonec neušla. Když začátkem 19. století v Candelarii postavili velkolepou katedrálu, museli už do ní nastěhovat úplně jinou sošku. Své předchůdkyni se téměř nepodobá, obě sochy spojuje jen legenda, černá pleť a datum, kdy sem přicházejí procesí věřících. Na ten den totiž připadá výročí objevení originálu – podle místní tradice k tomu došlo 15. srpna 1392. Nemusíme si toho ale moc všimnout, protože není jasné, jak se povedlo z dnes již vyhubených domorodců dostat tak přesné datum pasující do křesťanského kalendáře – zvláštní shodou okolností zrovna na den, kdy katolíci slaví Nanebevzetí Panny Marie.

Vazba tohoto data ke skutečným událostem na pobřeží předkřesťanského Tenerife nejspíš bude poněkud volná.

Údaje o tom, kam se poděla původní černá madona, se rozcházejí. Nejčastěji se uvádí, že ji smetla povodeň nebo mohutná přílivová vlna (tak to tvrdí i informační tabule na místě samém), podle jiných zdrojů se stala obětí požáru a nechybí ani tvrzení, že jednoduše šlo o další zázrak.

Kromě masově uctívané panenky v katedrále se dnes v Candelarii nachází ještě jedna soška. Stojí v jeskyni San Blas a je rovněž novodobého původu. Autor ale údajně vycházel z toho mála, co se vědělo o podobě originálu. Soše v katedrále se vůbec nepodobá: jednoduše oblečená žena příjemných pevných rysů tváře a sportovní postavy připomíná spíš antické nebo předantické středomořské umění než evropský středověk.

Někteří historikové tvrdí, že originální socha opravdu zpodobňovala Pannu Marii – a pokud ji nepřinesl zázrak, mohlo ji vyplavit moře z nákladu nebo výzdoby ztroskotané evropské lodi. Jenže její tradované objevení spadá do časů, kdy se sem evropská plachetnice podle oficiální historie mořeplavby mohla dostat opravdu jen zázrakem. Tehdy také ještě nebylo zvykem zdobit přídě plavidel velkými galionovými figurami, tím méně pak vyplouvat na dobytelské cesty k hranicím známého světa s nákladem dřevěných soch svatých v podpalubí.

Poněkud pravděpodobněji vypadá možnost, že socha na ostrovy přišla v antické době. Kanárské ostrovy znali už antičtí Řekové, Féničané, Kartáginci a Římané a dochovaly se doklady o tom, že jejich lodě sem občas připlouvaly. Že nešlo o náhodné události, o tom svědčí například nálezy amfor, uměleckých děl a dalších předmětů. O Kanárských ostrovech psal římský učenec Plinius Starší (žil v letech 23 až 79 n. l.). Zajímavé je, že podle starověkých zpráv byly ostrovy neobydlené, ale tehdejší mořeplavci tu nacházely trosky „velkých budov“.

Antika znala cenu umění, a stejně jako dnes i tehdy se s uměním běžně obchodovalo, často na velké vzdálenosti. Mohl některý starověký kapitán za guančské produkty zaplatit sochou matky s dítětem? Pak by to ovšem jen sotva mohla být Panna Maria. V dalších kapitolách ale uvidíme, že motiv ženy s nemluvnětem v náručí nebyl cizí ani náboženstvím, která křesťanství předcházela.